

losu. Marija Terezija se poslavlja od svoje hčerke Marije Antoniette. Sfinga in piramide pri Gizehu. Akropola v Atenah. Forum Romanum. Hagia Sophia v Carigradu. Periklej. Aleksander Veliki. Cezar. Karel Veliki. Pompeji. Grad Habsburg. Rudolf Habsburški. Kiepertov zemljevid: Imperii romani tabula geographica.

VII. razred. Slike: Bogomir Bujonski. Friderik Lepi se vrača v ječo k Ludoviku Bavarskemu. Jan Sobieski pri Dunaju 1683. I. — Severin in Odoakar. Leopold VI. Slavni pred Damietto. Hadmarja Kuenrinskega ujamejo vojaki Friderika II. Bojevitega. Smrt Friderika II. Bojevitega. Vojvoda Rudolf IV. si ogleda stavbo stolne cerkve Sv. Štefana. Friderik s praznim žepom se da spoznati Tirolcem. Habsburžanom se izročita vojvodstvu Avstrijsko in Štajersko. Arpad zasede Ogrsko. Turki oblegajo Dunaj 1683. — Prizor iz križarske vojske Konrada III. Oton Veliki v bitki na Liškem polju. Samostanski dvor. — Kolumb. Peter Veliki. Svatopluk. Rastislav. Karel V. Odhod Gotov po bitki ob vznožju Vezuva. Rudolf pri mrtvem Otokarju. Sobiesky po osvobojenju Dunaja 1683. Benetke. Doždova palača v Benetkah. Wallenstein. Kolonič in Starhemberg. — Svetovni zemljevid odkritij.

VIII. razred. Slike: Tu felix Austria nube. Sestanek Maksimilijana I. z Vladislavom, kraljem češkim in ogrskim. Viteški grad. Kraljevi poslanci kot sodniki. V viteški dvorani. Turnir. Obleganje srednjeveškega mesta. Kmetje in vojaki najemniki. Napoleon. Avstrijski vladarji. Henrik Jasomirgott. Cesarji iz habsburškega rodu. Rudolf Habsburški. Maksimilijan I. Marija Terezija. Jožef II. Avstrijski junaki. Nadvojvoda Karel. Starhemberg. Princ Evgen. Lavdon. Tegetthoff. Radecki. Andrej Hofer. Ressel. Haydn. Nadvojvoda Albrecht. Cesarjevič Rudolf. Nadvojvoda Franc Ferdinand. Razni grbi. Svetovni zgodovinski zemljevid. Slike slovenskih pisateljev.

»Zemljepisje« in »zgodovino« za VI.—VIII. razred je uredil g. J. Jeglič, ki so mu prav pridno pomagali gđ. E. Rekarjeva, gđ. A. Sarkova, gđ. M. Trillerjeva g. K. Wider in g. F. Gabršek. (Dalje.)

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca kimavca 1905 K 158.178·22.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Sovražnik človeštva.

Kako vplivaj šola na mladino, da se obvaruje navade pijančevanja in da se jo uveri o kvarljivosti alkoholizma.

Spisal Armin Gradišnik.

(Konec.)

Kakor ob drugih prilikah, bo tudi vzajemno delovanje s katehetom mnogo koristilo. Osobito razne resnice iz katekizma ter mnogi zgledi iz sv. pisma se dajo dokaj dobro izkoristiti proti pijančevanju. N. pr. pri IV. božji zapovedi se omeni, da pijanec niti staršev ne spoštuje, da vzdigne roko proti materi, da pretepava očeta i dr. Pri V. naglavnem grehu

se da izvrstno pobijati nadzmernost in brezmernost v jedi in zlasti v pijači. Kam dovede nezmernost, nam kaže usoda Sodome in Gomore. Omenja se lahko zdržljivega Janeza Krstnika napram zapravljevemu razuzdancu v sv. pismu i. t. d.

Pri jezikovnem uku se nudi učitelju dosti prilike, kazati na alkoholizem in govoriti o škodljivosti pijančevanja ter o koristi zmernosti, uporabljajoč dotična branja v berilih ter snov pri nazornem nauku. (»Voda — najboljše vince za otroke.) Pri Jordanovi podobi »Zima« se omeni, ko se govori o popotniku, kako nevarno je njemu piti opojnine, ker lahko zmrzne. Sploh pijači vdan človek težko preboli opasne bolezni, osobito vnetja. — Učitelj porabi pregovore, kakor n. pr. »Pijanec se le tačas preobrbe, ko se v jamo zvrne«. Take izreke naj otroci često pišejo v lepopisnice. Tudi je umestno, slične izreke prirediti na trd papir ter jih potem pribiti na primeren kraj: na hodniku ali drugod. —

Pri računanju rabi učitelj (pri uporabah) take naloge, ki otrokom živo predočujejo materialno škodo opojnin, na drugi strani pa osvetljujejo ogromno korist zmernosti. »Nekdo porabi v mesecu povprečno vsak dan 75 h; koliko popije na leto? »A porabi za pivo mesečno 20 K; njegov prijatelj pa le 12 K; a) koliko si lahko prihrani na leto; b) koliko bi znašal letni prihranek, ako bi nič piva ne pil? Takih in enakih zgledov naj si učitelj sestavi in potem svoječasno porabi pri pouku.

Prirodopisje. Ko se govori o vinskem trsu, o hmelju, se ima otroke opozoriti, kako grdo je to, če kdo preveč pije, ko je pijan; pa da je tudi jako škodljivo i. t. d. Govorivši o krompirju, se tudi omeni da se iz njega žge i hudo žganje, kak strup da je žganjica i dr. Isto naj se učencem zabičuje, ko se jim pri raznih drugih sadežih razlaga, da se tudi iz njih napravlja žganje.

Zemljepis. Tudi tu naj se ne pozabi, ožigosati poguben alkoholizem, ko se n. pr. razpravlja o pridelkih (vino, hmelj i t. d.) posamnih dežel. Otrokom se pove, da so prvotni prebivalci Amerike, t. j. Indijanci, skoraj že izumrli, to pa zgolj zaradi nezmernega uživanja opojnin, zlasti pa žganja.

Zgodovina. Ta nas uči, da so narodi napredovali, dokler so bili zmerni; ko se jih je pa lotila nenasitna poželjivost, so jeli propadati in so tudi propadli. (Grki, Rimljani). Špartanci so znani po svoji treznosti in zmernosti. Njih naj se torej stavi otrokom v zgled! Posamne zgodovinsko znamenite osebe — Karel Veliki, Rudolf Habsburški — se naj omenjajo zaradi njih zdržljivosti, posebno v pijači. Pred vsem pa je naš cesar dika treznosti ter je ravno zaradi tega — vkljub visoki starosti — še tako zdrav in čil!

V vsaki šolarski in okr. učiteljski knjižnici bodi nekaj popularnih del o alkoholizmu in njega posledicah. Učiteljstvo skrbi za to ter po možnosti samo spisuj take spise!

Učitelj sam naj bo zmeren v pijači! Tudi v tem pogledu naj daje dober zgled otrokom in odraslim.

V kmetijskih in bralnih društvih naj se večkrat prirede poljudna predavanja o alkoholu ter o materialni in intelektualni škodi, ki jo povzročuje pijančevanje.

Med mašo ljudstva naj se razširjajo — če le možno brezplačno — spisi o alkoholizmu in o tem, kar se njega tiče.

»Delavsko antialkoholistično društvo za Štajersko« je izdalo nedavno knjižico »Schützt die Kinder vor den geistigen Getränken!« v nakladi 15.000 izvodov ter izmed teh razdelilo 10.000 komadov med delavske obitelji na Štajerskem. Dunajska »Frei Lehrerstimme« o tej knjižici piše nastopno:

»Diese Broschüre ist ein erfreuliches Zeichen, daß man auch in Osterreich daran geht, dem Alkohol energisch an den Leib zu rücken und daß insbesondere die Arbeiterschaft zur Erkenntnis kommt, daß der Alkohol einer ihrer schlimmsten Feinde ist.«

Enak spis bi bil neizmerne koristi za naše ljudstvo. Skrbimo za to, da kmalu zagleda beli dan ter pride potem med maso naroda! Saj imamo družbo sv. Mohorja! Ne bilo bi potem sela na Slovenskem, kjer bi ne čitali knjige! Uspeh bi sigurno ne izostal! In le-ta okolnost je že vredna, da se učiteljstvo z vsemi silami te misli oklene in jo tudi realizuje!

Stavki:

- 1.) Učitelj upoznaj bistvo alkohola ter študiraj tozadevno literaturo!
- 2.) Vse discipline v šoli se imajo primerno uporabljati v zatiranje pijančevanja!
- 3.) V poljudnih predavanjih naj učitelj izvan šole dela v tem smislu za dobro ljudstva.
- 4.) V šolarskih in učiteljskih knjižnicah naj se nahajajo spisi o alkoholizmu!
- 5.) Razširjajo naj se če mogoče brezplačno! — poljudni spisi o škodljivosti alkohola med narodom!
- 6.) Ukrene naj se potrebno, da najbolj razširjeno društvo v Slovencih, t. j. družba sv. Mohorja, izdaje tudi publikacije o alkoholizmu.
- 7.) Učitelj bodi sijajen zgled treznosti!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

»Jubilejska samopomoč«. Zaradi smrtnih slučajev tovarišev Tribnika in Josina sem razposlal položnice vsem tistim članom, ki mi niso skupno poslali dotične vsote. Odzvala se je večina članov, le od 46 pogrešam še položnic. Prosimo, da se tudi ti odzovejo, da bo v knjigah red. Naj se pač ne pozabi priložiti 10 oziroma 20 h. Če tega člani ne store, je društvo na izgubi za poštino. Upam, da ta moja prošnja ne bo zaman, ker kdor zna, kako mučno je izterjevanje, mi bo gotovo oprostil ta korak. V društvo sta pristopila učitelj g. Smrdelj in gospa soproga, pričakujem pa še pristopa mnogo drugih tovarišev in tovarišic.

Ig, 12. novembra 1905.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Belokranjsko učiteljsko društvo ima občni zbor dne 21. t. m. ob 1. uri popoldne v Črnomlju v šoli. Vzpored: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Poročilo delegatov. 3. Volitev odbora. 4. Samostojni predlogi. Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. K obilni udeležbi vabi odbor.

Književnost in umetnost.

Tehniški slovar. Lani spomladi se je v »Slovenski Matici« ustanovil odsek za izdavanje »Nemško-slovenskega tehniškega slovarja«. Izmed Matičnih odbornikov so poleg načelnika ravnatelja Šubica stopili v odsek: ravnatelj Senekovič in pa profesorji Bartel, dr. Ilešič, Pleteršnik. Zapisnikar je tajnik Lah. Odsek se je pomnožil s tehniški strokovnjaki. Pristopili so mu: stavbni svetnik Klinar, nad-ingenieur Sbrizaj, inženjerji: prof. Foerster, Prelovšek, Turk (ki je v novjšem času postal tudi Matični odbornik) in Zajec in pristav Skaberne. V odseku je zastopana tudi trgovska in obrtna zbornica po svojem tajniku dr. V. Murniku. Odsek je imel doslej pet sej, v katerih se je izvršilo že več pripravljanih del. Odsek si je nabavil iz kredita, ki mu ga je dovolila »Slovenska Matica«, več vnanjih slo-

varjev kot vzorce za delo. Strokovnjaki ekscerpirajo Wolf-Pleteršnikov slovar. To delo neki dobro napreduje in utegne biti do prihodnjega poletja gotovo. Podjetje krepko podpirajo tehniški dijaški klubi v Pragi, na Dunaju in v Gradcu. Za podjetje se zanima tudi občinstvo sicer. Po navodilu, kako nabirati pojme tehniške vsebine (dobiva se v društveni pisarni »Slovenske Matice«) je dokaj vprašan. Več gradiva so že poslali ali pa dali na razpolaganje gg. učitelj Bezljaj in dvorni kaplan Steska v Ljubljani, poštni ofic. Wisjan v Trstu, slovenski tehnik v Pragi po stud. ing. I. Rusu, pravnik I. Modic na Dunaju i. dr. Odsek jim izreka za to prijaznost in za marljivi trud presrečno zahvalo in izraža toplo željo, da bi našli obilo posnemovalcev. Slovenske tvrdke tehniške smeri se vljudno naprošajo, da bi dale odseku svoje kataloge na razpolaganje. Hvalno je tudi omeniti krepke podpore »Društva čeških arhitektov in inženjerjev« in pa »Spolka čeških železniških uradnikov« v Pragi, ki sta odseku s svojimi strokovnimi publikacijami na uslugo.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: županstvo v Begunjah na Gorenjskem 40 K; županstvo v Kamniku na Gorenjskem 20 K; županstvo v Ribnici na Dolenjskem 20 K; županstvo v Sevnici na Štajerskem 10 K; g. Ivan Sbrizaj, nadinženir v Ljubljani, 5 K; g. Gustav Pirc, ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani, 25 K; gdč. Grozdana Padarjeva, nabrala v Poljanah nad Škofjo Loko 9 K; g. Andr. Rapè, nabral v veseli družbi v Smledniku 13 K 50 h; g. Ivan Kutnar je nabral v veseli družbi v Žužemberku 7 K. Živeli učiteljski dobrotniki in njih nasledniki! Bog plati!

Osebnosti. Gdč. Albina Rupnik je imenovana za provizorično učiteljico v Leskovcu pri Krškem. Mesto obolelega nadučitelja g. Ivana Mandeljca v Sodražici je imenovana pomožna učiteljica gdč. Adela Reven, intermistično vodstvo na tej šoli je dobil g. Mihael Verbič. Na Planini pri Logatcu je imenovana supletinjska gdč. Adela Golob za provizorično učiteljico mesto učiteljice gdč. Olge Leskovic, ki je stopila v trajen pokoj. Na ljubljanski gluhomemnici je imenovan za veroučitelja g. Viktor Šega. Ker je absol. učiteljska kandidatinja gdč. Ljumila Sircelj resignirala na supl. mesto na dvorazrednici v Šmarjeti, je imenovana na to mesto gdč. Josipina Zaletel iz Ljubljane. Gdč. Frančiška Sedej, pomožna učiteljica na strokovni šoli za čipkarstvo v Idriji je imenovana za pravo učiteljico na tem zavodu.

Učiteljske usposobljenostne skušnje za splošne ljudske in meščanske šole so se vršile pretekli teden pred tukajšnjo izpraševalno komisijo in so bile končane v soboto. Oglasilo se je 64 kandidatov in kandidatinj, izmed katerih so bili štirje kandidati reprobirani. Specialno izkušnjo iz nemščine za ljudske šole je prestal Egidij Čeh, definitivni učitelj v Slivju v Istri. Učiteljsko usposobljenostno izkušnjo za splošne ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom so prestale kandidatnje: Emilija Ažman, provizorična učiteljica pri Sv. Margareti; Hermina Bračič, provizorična učiteljica v Dobovi; Pavla Buh, provizorična učiteljica v Sostrem; Marija Frantar, provizor. učiteljica v Zalem logu; Marija Furlan, učit. supletinjska v Dornavi; Otilija Funk, učit. supletinjska v Št. Petru na Medvedovem selu; Leopoldina Garbeis, provizorična učiteljica v Velikih Laščah; Helena Globočnik, pomožna učiteljica v Ljubljani; Marija Hafner, pomožna učiteljica v Ljubljani; Karolina Hinterlechner, učitelj. supletinjska v Šmartnem v Rožni dolini; Angela Janša, prov. učiteljica v Iški vasi; Pavla Jaklič, provizor. učiteljica v Mokronogu; Amalija Jeglič, proviz. učiteljica v Kokri; Marija Jurko, proviz. učiteljica v Artičah; Marija Kastelic, proviz. učiteljica v Cerkljah; Ana Kilar, pomožna učiteljica v Ljubljani z odliko; Marija pl. Kleinmayr, provizorična učiteljica v Horjulu; Kornelija Koncilija, provizorična učiteljica v